

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 108/04-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. októbra 2004 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Báránya a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti 3 H, s. r. o., Ž., zastúpenej advokátkou Mgr. G. P., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 4/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 4/02 porušil základné právo spoločnosti 3 H, s. r. o., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 4/02 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti 3 H, s. r. o., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 14 010 Sk (slovom štrnásťtisícdesať slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej advokátke Mgr. G. P., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 21. júna 2004 č. k. I. ÚS 108/04-14 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti 3 H, s. r. o., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. G. P., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 4/02.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka 23. novembra 2001 podala na okresnom súde návrh proti odporcovi JUDr. D. Ch. zo Ž. (ďalej len „odporca“) vo veci vyslovenia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky a vrátenia sumy 200 000 Sk s prísl. Už od počiatku však podľa tvrdenia sťažovateľky okresný súd vo veci riadne nekoná, najmä však *„V období od podania žalobného návrhu (23. 11. 2001) do vykonania úkonu, ktorým porušovateľ nariadil pojednávanie na deň 05. 11. 2003 o 9. 30 hod (10. 10. 2003) došlo k prietahom v konaní nekonaním porušovateľa, pretože v tomto období porušovateľ s výnimkou výzvy na zaplatenie súdneho poplatku za podanie žalobného návrhu neurobil vo veci žiaden úkon (teda ani úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa sťažovateľ obrátil na orgán súdnej moci). (...)*

V období od 10.10.2003, kedy porušovateľ vo veci nariadil pojednávanie, až do dnešného dňa dochádza v konaní vedenom pred porušovateľom pod spis. zn. 12 C 4/02 k zbytočným prietahom v konaní nesprávnou činnosťou porušovateľa, pretože úkony urobené porušovateľom v tomto období sú neefektívne a nesmerujú k rozhodnutiu vo veci samej a tým k odstráneniu právnej neistoty. (...)“

Sťažnosť na prietahy v konaní podaná predsedovi okresného súdu 5. decembra 2002, ako aj sťažnosť z 27. júna 2003 podaná Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky

(ďalej len „ministerstvo“) a sťažnosť zo 14. novembra 2003 adresovaná predsedovi Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) nevedla k efektívnej náprave. Sťažovateľka *„je presvedčená, že v konaní vedenom pred porušovateľom pod sp. zn. 12 C 4/02 je objektívny stav taký, že ide o zbytočné prieťahy v konaní ...“*.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva a priznal jej náhradu trov konania *„vo výške 14 010 Sk“*.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr 3522/04 z 26. júla 2004 a sťažovateľka prostredníctvom stanoviska svojej právnej zástupkyne k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 27. augusta 2004.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 4/02.

Dňa 23. novembra 2001 bol okresnému súdu doručený návrh spolu s prílohami, vec bola vedená pod sp. zn. Nc 3211/01.

Okresný súd 18. decembra 2001 vyzval sťažovateľku, aby zaplatila súdny poplatok za návrh v sume 11 000 Sk v lehote piatich dní.

Dňa 27. decembra 2001 sťažovateľka súdny poplatok uhradila.

Okresný súd 3. januára 2002 vyzval odporcu, aby sa vyjadril k návrhu v lehote pätnástich dní.

Spis bol 16. januára 2002 prevedený do registra „C“.

Okresný súd 10. októbra 2003 vytýčil termín pojednávania na 5. november 2003.

Dňa 4. novembra 2003 došlo okresnému súdu ospravedlnenie neprítomnosti odporcu na pojednávaní so žiadosťou o odročenie pojednávania.

Pojednávanie konané 5. novembra 2003 bolo odročené na termín 9. januára 2004.

Sťažovateľka 18. novembra 2003 doplnila označenie odporcu, v časti vzala návrh späť a navrhla vykonanie výsluchu svedka.

Dňa 19. novembra 2003 bol na termín 9. januára 2004 predvolaný svedok a zároveň druhopis doplnenia označenia odporcu bol doručený odporcovi.

Pojednávanie konané 9. januára 2004 bolo odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 30. marca 2004 bol vytýčený termín pojednávania na 30. apríl 2004.

Okresný súd 20. apríla 2004 zrušil termín pojednávania stanovený na 30. apríl 2004 z dôvodu lekárskej kontroly zákonnej sudkyne a z dôvodu rekonštrukcie súdnej budovy.

Okresný súd 21. júna 2004 vytýčil termín pojednávania na 8. september 2004.

2. K sťažnosti bola pripojená odpoveď podpredsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr. 2341/02 zo 6. februára 2003 na sťažovateľkinu sťažnosť na prieťahy v konaní zo 4. decembra 2002. Podpredsedníčka v nej uviedla: „... *Po prešetrení Vašej sťažnosti a oboznámení sa s obsahom spisu vo veci vedenej na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 12 C 4/2002 som zistila, že v danom prípade došlo k prieťahom v konaní, za ktoré sa Vám ospravedlňujem. Boli však spôsobené veľkým množstvom sporov, ktoré má pridelené na prejednávanie a rozhodovanie zákonná sudkyňa. Za takéhoto dlhodobo pretrvávajúceho stavu nie je možné, aby konala vo všetkých veciach bez prieťahov.*

Podľa mojich informácií do dnešného dňa nebol vo veci urobený žiaden úkon. Z tohto dôvodu vyzvem JUDr. D. C., aby začala v spise vykonávať úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej ...“

3. V ďalšej odpovedi podpredsedníčka okresného súdu (sp. zn. Spr 2249/03, Spr 2394/03 z 20. apríla 2004) na sťažovateľkinu sťažnosť na prietahy v konaní konštatovala, že „... *Po prešetrení Vašej sťažnosti a oboznámení sa s obsahom spisu vo veci vedenej na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 12 C 4/02 som zistila, že v danom prípade došlo k prietahom v konaní, za ktoré sa Vám ospravedlňujem. Boli však spôsobené veľkým množstvom sporov, ktoré má pridelené na prejednávanie a rozhodovanie zákonná sudkyňa – JUDr. D. C. Za takéhoto dlhodobo pretrvávajúceho stavu nie je možné, aby konala vo všetkých veciach bez prietahov ...“.*

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

2. Predseda okresného súdu vo svojom vyššie uvedenom vyjadrení k opodstatnenosti sťažnosti konštatoval, že: *„Pokiaľ ide o vecné stanovisko, sťažnosť je dôvodná a ostatné je zrejmé zo spisu. Iné okolnosti zrejme nie sú rozhodujúce ...“*. K vyjadreniu pripojil stanovisko zákonnej sudkyne z 21. júla 2004, v ktorom sa uvádza: *„... Nepopieram, že v uvedenej právnej veci mohlo dôjsť k prietahom v konaní. Namietam však subjektívnu zodpovednosť za daný stav v predmetnej veci. Skutočnosť, že ak som vo veci nekonala, bola spôsobená objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí v mojom senáte, v dôsledku čoho som nemala možnosť prejednávať veci bez zbytočných prietáhov.*

Na uvedenú situáciu som upozorňovala a upozorňujem štátnu správu súdu v zmysle ust. § 30 ods. 4 Zákona č. 385/2000 Z. z., čo dokazujú priložené dôkazy k stanovisku ...“ .

Právna zástupkyňa sťažovateľky v stanovisku k predmetnému vyjadreniu okrem iného uviedla: *„...Podľa názoru sťažovateľa, z obsahovo stručného podania porušovateľa Spr 3522/04 zo dňa 26.07.2004 je možné usúdiť, že porušovateľ konkludentne uznáva, že sťažnosť sťažovateľa je dôvodná, pretože v konaní vedenom pred porušovateľom pod sp. zn. 12 C 4/02 dochádza k zbytočným prietahom v konaní a teda postupom porušovateľa v právnej veci 12 C 4/02 je porušované základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov priznané článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (...).*

JUDr. D. C. vo svojom Stanovisku uvádza, že nepopiera, že v uvedenej právnej veci mohlo dôjsť k prietahom v konaní, pričom namieta subjektívnu zodpovednosť za daný stav v predmetnej veci a tvrdí, že skutočnosť, ak vo veci nekonala, bola spôsobená objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí v jej senáte, v dôsledku čoho nemala možnosť prejednávať veci bez zbytočných prietáhov ...“ .

V ďalšej časti právna zástupkyňa sťažovateľky citovala z judikatúry ústavného súdu, zdôrazňovala aktívny postup sťažovateľky v konaní, poukázala na nenáročnosť všeobecným

súdom prerokovávanej veci, konkretizovala obdobia nečinnosti okresného súdu a opätovne predniesla petit sťažnosti.

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o vyslovenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky a vrátenie sumy 200 000 Sk s prísl. vedenom pod sp. zn. 12 C 4/02, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako navrhovateľka, došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci nie je doterajšia dĺžka konania spôsobená jej právnou alebo faktickou zložitou.

3.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správania sťažovateľky v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na

jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. S'ťažovateľka sa zaujímala o priebeh konania a svoju nespokojnosť s ním demonštrovala podávaním s'ťažností okresnému súdu, krajskému súdu a ministerstvu.

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol od 27. decembra 2001 (zaplatený súdny poplatok) do 10. októbra 2003 (predvolanie na pojednávanie), t. j. v trvaní vyše 21 mesiacov, bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný, resp. nevykonával vo veci úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľka počas súdneho konania nachádza. Vzhľadom na uvedenú činnosť okresného súdu v predmetnom období (vykonal len jeden procesný úkon: vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu) ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto priet'ahy, nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Ďalšie obdobie (po 10. októbri 2003), v ktorom s'ťažovateľka namietala „*nesprávnu činnosť porušovateľa*“, nekvalifikoval ústavný súd ako priet'ahy v konaní jednak z dôvodu jeho dĺžky (sedem mesiacov do dátumu podania s'ťažnosti ústavnému súdu) a tiež preto, že dôvody nekonania vytýčených pojednávaní pre ospravedlnenú neprítomnosť účastníkov konania a krátkodobú chorobu zákonnej sudkyne, resp. odročenie pojednávania z technických dôvodov – pre rekonštrukciu budovy súdu, považoval ústavný súd za také dôvody, na ktoré možno vzhľadom na okolnosti prípadu prihliadnuť.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva s'ťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľke (aj keď tá o to nepožiadala) ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod

bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie. Keďže sťažovateľka o to nepožiadala, ústavný súd sa priznaním finančného zadost'učinenia nezaoberal.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokátka vykonala tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) 1. júna 2004 a vyjadrenie z 27. augusta 2004. Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky) 13 602 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 534 Sk za jeden úkon. Celkové trovy za tri úkony teda predstavujú 13 602 Sk a spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (136 Sk v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky) sumu 14 010 Sk. Z týchto dôvodov ústavný súd preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2004

